

Mgr. Michal Rak: Možnosti archeologie 20. století. Archeologie konfliktů.

Západočeská univerzita v Plzni, Filozofická fakulta, Katedra archeologie 2012, 171 s. rkp.

Předložená disertační práce vychází z konceptu archeologie konfliktů 20. století, jenž vznikl ve Velké Británii a který má podle autora vzhledem k bouřlivému vývoji minulého století značný potenciál i v České republice. Tato subdisciplína patří mezi obory, jimž se profesionální badatelé věnují až v posledních dvou dekadách. Autor si jako cíl své disertační práce vytkl „*rozpoznat a určit možnosti archeologie při studiu konfliktních areálů 20. století, tedy zda použití archeologických metod může přinést nové informace, které by se výzkumem jiných druhů pramenů nedaly získat*“. Po přečtení práce mohu konstatovat, že se mu vytčený cíl podařilo splnit.

Předložená disertační práce se skládá z pěti kapitol, pokud nepočítám úvod, cíle a metody práce, pramennou základnu, závěr, seznam pramenů a literatury atd. Autor si pro svou práci původně zvolil tři typy lokalit – fortifikace 20. století, výzkum havarovaných letadel a výzkum pozůstatků studené války; později přibyla i otázka obětí válečných konfliktů.

Za jádro práce lze považovat kapitoly 5–8. Pátá kapitola (Fortifikace 20. století) se, jak již název napovídá, zabývá problematikou fortifikací 20. století. Autor v ní stručně představuje historii bádání a poté popisuje výzkum, který byl proveden na linii polního opevnění z roku 1938 u městečka Úterý. Michal Rak zasvěceně analyzuje nálezy, které výzkum přinesl, a konstatuje, že linie polního opevnění nebyla v době podpisu mnichovské dohody dokončena, což považuji za důležitý příspěvek i pro historiky, jež se zabývají druhou polovinou 30. let 20. století.

Šestá kapitola (Aeroarcheologie – výzkum havarovaných letadel) analyzuje problematiku výzkumu míst s vraky havarovaných letadel. Autor, podobně jako v předchozí kapitole, zařadil na její úvod historii bádání, která začala jako u fortifikací 20. století ve Velké Británii. V Československu se výzkum havarovaných letadel rozeběhl po roce 1977 a zaměřil se na sovětská letadla na Moravě. Také v této kapitole je pojednáno o terénním výzkumu, jenž probíhal na místě havárie německého letounu nedaleko Nynic. Podle autorových závěrů nelze podle toho, co se při výzkumu našlo, identifikovat ani stroj, ani totožnost pilota.

Následující kapitola se zabývá problematikou válečných obětí. Michal Rak v úvodu popisuje americké zkušenosti při exhumaci obětí válečných konfliktů (organizace Joint POW/MIA Accounting Command) a poté analyzuje výzkum, který proběhl na exhumovaném hromadném hrobě z dubna 1945 u obce Stará Knížecí Huť a jenž měl ověřit, zda je současný

pomník na místě bývalého hrobu a zda exhumace proběhla řádně. Michal Rak odpovídá na obě výše položené otázky kladně. Tato kapitola přináší i analýzu problematiky hřbitovů západočeského pohraničí a hrobů sovětských vojáků z konce druhé světové války, které se nacházejí v západních Čechách.

Poslední, rozsahem nejkratší kapitola (Archeologie Studené války) popisuje možnosti archeologie při poznání pozůstatků studené války. Zatímco ve světě se tato koncepce docela rozvíjí, konstatuje Michal Rak, že v České republice stojí (zatím) tato problematika mimo hlavní badatelský proud.

Pokud jde o výtky či výhrady k disertační práci, k její struktuře a závěrům nelze mít žádné. Text je psán kultivovaným a čtivým jazykem. Autor se však přece jen dopustil několika gramatických chyb (např. s. 20, 76 nebo 79), našel jsem i nějaké formální nedostatky (např. s. 23, 45, 46 nebo 47) či překlepy (např. s. 31, 52 atd.). Z historického hlediska bych zmínil dvě věci – 1) na s. 81 umísťuje autor nástup vlády Rudých Khmerů na konec 70. let 20. století, což je nepřesné; jejich vláda trvala v letech 1975–1979, takže na konci 70. let skončila (stalo se tak při vietnamské vojenské invazi). 2) na s. 97 píše autor o Kubánské krizi. Možná by bylo vhodnější použít termín Karibská krize, minimálně v českém prostředí je tento termín zažitější.

Tyto výtky však v žádném případě nesnižují kvalitu předložené disertační práce. Na závěr lze proto bez jakýchkoli pochyb konstatovat, že Michal Rak předložil disertaci, která svou kvalitou odpovídá standardům kladeným na disertační práce. Nemám vůči ní žádných zásadních výtek, a proto ji s opravdovým potěšením **doporučuji** k obhajobě jako podklad pro udělení titulu Ph.D.

V Praze, 1. srpna 2012

PhDr. Lukáš Novotný, Ph.D.

Katedra historických věd

FF ZČU v Plzni